

ono malo medija koji o tim primedbama smeju profesionalno da izveštavaju prestati da zovu sagovornike koji iznova mogu da konstatuju da ministarstvo pravde podriva podelu vlasti i nezavisnost pravosuđa, da nikoga ne sluša i radi po svom. O tome da Srbiju očekuje oktroisani Ustav, nametnut samo voljom vladara, već je bilo reči na Peščaniku.

Dakle, to što ministarka po objavljivanju Nacrta amandmana nije čula tako glasne zamerke, nikako ne znači da je Nacrt ustavnih amandmana prihvatljiv. To samo znači da je višegodišnja taktika iscrpljivanja dala rezultate.

Osvrnimo se sada i na tekst Nacrta amandmana za koji ministarka tvrdi da uvažava veći broj prethodno upućenih primedbi. Tačnost ministarkine izjave najbolje možemo proveriti jednostavnom vežbom – poređenjem važećeg Ustava i mišljenja Venecijanske komisije o tom Ustavu iz 2007. godine, te Radnog teksta amandmana i Nacrta amandmana koji je nedavno poslat Venecijanskoj komisiji na ocenu. Slede dve ilustracije koje dovoljno govore o prihvatljivosti Nacrta u celini.

Izbor sudija i sudskog saveta

Važeći Ustav Srbije omogućava da Narodna skupština bira sudije na prvi (trogodišnji) mandat, a da izbor na trajnu sudijsku funkciju vrši Visoki savet sudstva. Takođe, predsednike sudova i predsednika Vrhovnog kasacionog suda bira Narodna skupština, koja ima i presudni uticaj na sastav Visokog saveta sudstva – Narodna skupština u Visoki savet delegira svih 11 članova (ministra za pravosuđe, predsednika skupštinskog odbora za pravosuđe, predsednika Vrhovnog kasacionog suda, 6 članova iz redova sudija i po jednog iz redova advokata i profesora).

Ovo rešenje je kritikovala Venecijanska komisija u mišljenju o Ustavu Srbije iz 2007, gde je zaključila da „uključivanje Skupštine u izbor sudija vodi politizaciji“ i da bi izbor sudija morao biti zasnovan „na objektivnim kriterijumima i pravednim sistemima odabira, a ne na političkim razmatranjima“, posebno imajući u vidu „da su odluke predstavničkog tela diskrecione prirode“.1 Kritikovao je pristup prema kome predstavnike pravnika različitih profila u savetu – sudije, advokate i profesore – ne biraju njihove kolege već upravo Skupština. Zbog toga je predloženo da izbor sudija ubuduće vrši nezavisno pravosudno telo, izmenjenog sastava. Sastav Visokog saveta sudstva Komisija je ocenila kao „manjkav“ i „samo prividno pluralistički jer sve njegove članove posredno ili neposredno bira Narodna skupština“. Začarani krug predlaganja sudija za izbor u prvi mandat i zatim njihov izbor u trajni mandat od strane tako politički kontrolisanog tela komisija je definisala kao „recept za politizaciju pravosuđa“.2

Prvi, Radni tekst ustavnih amandmana je izbor sudija izmestio u pravosudni organ – Visoki savet sudstva, po preporuci. Međutim, brojne kritike su upućene na sastav predloženog saveta u kome polovinu čine tzv. istaknuti pravnici koje bira Narodna skupština, dok drugu polovinu čine sudije koje biraju njihove kolege. Posebna meta kritika je bila zabrana izbora sudije za predsednika saveta kao i posedovanje duplog, odnosno odlučujućeg glasa predsednika u slučaju nerešenog glasanja (5:5). Time uloga Narodne skupštine u radu Visokog saveta nije svedena na deklarativnu, već je ostala suštinska. Takođe, istaknuti pravnici izabrani od vladajuće većine dobijaju mogućnost da suštinski kontrolišu postupak izbora sudija, ali i sve druge važnije odluke u sudstvu.

U drugom tekstu Nacrta amandmana, ministarstvo čini neverovatno – ukida kritikovani dupli (ili zlatni glas) i umesto povećanja broja članova organa na neparan, odlučuje se da zadrži odnos od pet sudija i pet istaknutih pravnika. Međutim, u slučaju nemogućnosti postizanja većine predviđa prestanak mandata svim članovima najvišeg sudskog tela. Dodatno, ukoliko u bilo kom krugu izbora članova saveta ne bi bilo većine za izbor istaknutih pravnika u